№ 24 Փետրվարի 11 Ուրբաթ 1883 Փետրվարի 11 Ուրբաթ № 24

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի: Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի ‘Тифлисъ· Редакція ‹Мшакъ›

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամը (Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

„ՄՇԱԿ“

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԼՐԱԳԻՐ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԻ ՆԵՐԿԱՅ 1883 ԹՈՒԻՆ ՆՈՅՆ ԴԻՐՔՈՎ,

ԵՒ ՆՈՅՆ ՊՐՈԳՐԱՄԱՅՈՎ.

I. ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: II. ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂ ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ: III. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ընդհանուր յօդուածներ, թղթակցութիւններ, լուրեր: IV. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Ընդհանուր յօդուածներ, թղթակցութիւններ, լուրեր: V. ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ: VI. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: VII. ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Ֆելիետօն, վէպեր, ինքնուրոյն և թարգմանական յօդուածներ գիտութեան ամեն ճիւղերից, թղթակցութիւններ: VIII. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ: Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամսվայ 6 րուբլի, իւրաքանչիւր ամսվայ 1 րուբլի:

ՀԱՏՈՎ համարները 5 կոպէկ:

ՀԱՍՑԷՆ· Тифлисъ, редакція «Мшакъ».

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Ախալցխայից: Նամակ խմբագրին: Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին լուրեր:—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Նամակ Թիւրքիայից:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ

—

փետրվարի 4-ին

Այսօր պատահմամբ ձեռքս ընկաւ «Արարատ» ամսագրի 1882 թուականի նոյեմբեր ամսի տետրակը: Բովանդակութեանը նայելով ինձ շատ հետաքրքիր երևցաւ ս. Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանի տեսուչ՝ պ. Արշակ Նահապետեանցի «տեղեկագիրը», որը ներկայացրել էր հանգուցեալ վեհ. Հայրապետին՝ իբրև մանրամասն հաշիւ 1881—82 տարիների ճեմարանի ուսումնական և անտեսական վարչութեան: Կարդացի յիշեալ «տեղեկագիրը» ծայրէ ի ծայր, կրկնեցի մի քանի անգամ, բայց դժբաղդաբար ոչինչ չը կարողացայ հասկանալ. և մաքումս հազար անգամ անիծեցի իմ այն բոլոր վարժապետներին՝ որոնք այնքան տարիների ընթացքում՝ ինձ չը կարողացան պարզ գրաբառը հասկանալու չափ հայերէն լեզուն սովորեցնել. բայց մեծ եղաւ իմ զարմանքը, երբ իմ ծանօթներս էլ այդ «տեղեկագրի» լեզուից չփոթված յայտնեցին՝ որ եթէ երանելի Նարեկացին էլ այս րոպէիս յարութիւն առնէր, այդ տեղեկագրից չը պիտի կարողանար մի բան հասկանալ. այլ «անշուշտ յապուշ հարեալ ընդարմանայր և հիանայր թէ զիա՞րդ է զի աղաղակ բառիցն հայերէն հնչէ յականջս իւր և սակայն ի գլուխն ինչ ոչ մտանէ ի բազում բանից անտի...»: Ո՞ւր է այն հռչակաւոր «բանագատն»-ը, որ «Արարատի» մէջ «Մշակի» լեզուն էր քննադատում, կամ ինչո՞ւ լուռ է կացել զգուշաւոր «Մեղուն», ո՞ւր են նրա մատենագրական կրիտիկոսները... Բայց չէ, նրանք չեն կարող խօսել, նրանց ձեռնտու չէ իրանց համախոհներից մէկի տգիտութիւնը մերկացնել, մանաւանդ այնպիսի համախոհի՝ որ տարեկան 5,000 րուբլի ռոճիկ է ստանում և ընկերոջի փառաւոր անուն է կրում: Ասածներիս հաստատութեան համար աւելորդ չեմ համարում այստեղ առաջ բերել յիշեալ երկար ու ձիգ և անհասկանալի «տեղեկագրից» մի քանի նախադասութիւններ, որպէս զի ընթերցողը կարողանայ գաղափար կազմել: Ինչպէ՞ս պէտք է հասկանալ, օրինակի համար՝. «առ ի նպաստել կրօնական և բարոյական դաստիարակութեան աշակերտաց ճեմարանիս (?) ըստ որում Մանկ. խորհրդոյն մեկնեն աշակերտաց զՍ. Աւետարանն Գեր. Գրիգոր սրբ. Ագափիրեան և Արժ. Կիւրեղ վարդապետ Սրապեանց կցորդեալ նմին (ո՞ւմ. աւետարանին՞ արդեօք, թէ Ագափիրեանցին կամ Սրապեանցին, մի՞ գուցէ աշակերտներին կամ նոցա դաստիարակութեանը,) և զբարոյական խրատս և զարձուցեալ զուշադրութիւն աշակերտաց յայլ և այլ թերութիւնս նոցա» (ո՞րն է վերաբերում թերութիւն բառը—աւետարանին արդեօք—Տէր Աստուած—աշակերտա՞ց, դաստիարակութեանը, մի՞ գուցէ Ագափիրեանցին կամ Սրապեանցին—զարմանք. վերջապէս անհասկանալի է): (Արարատ երես 402): Կամ հետևեալ նախադասութիւնը «յետ աղօթիցն $9\frac{1}{2}$ ժամ պարապեսցին աշակերտք Ե. և Զ. դասարանաց և Ա. և Բ. լսարանաց որոց պէտք իցեն». ո՞վ կարող է սրանից մի բան հասկանալ: Ի՞նչ է նշանակում արդեօք «չորեցուն աշակերտաց Զ. դասարանի հարկ եղև տալ վկայական եթէ օրհնութեամբ վեհ. Հօրդ աւարտեցեն նոքա զդպրանոցական շրջանն» (եթէ աշակերտները չեն աւարտել՝ էլ ինչո՞ւ համար հ ա ր կ ե ղ և տ ա լ վ կ ա յ ա կ ա ն. իսկ եթէ աւարտել են՝ ինչ ասել է ե թ է օ ր հ ն ո ւ թ ե ա մ բ վ ե հ. Հ օ ր դ ա ւ ա ր տ ե ց ե ն): Վերջապէս յիշեալ «տեղեկագիրը» սկզբից մինչև վերջը անհասկանալի է բոլորովին և հակառակ քերականական տարրական կանոններին: Եթէ պ. Նահապետեանցը մի քիչ խոնարհութիւն ունենար, և այդ տեղեկագիրը տար սրբագրելու ճեմարանի այն յառաջադէմ աշակերտներին՝ որոնք հայերէնը—գրաբառը սովորել էին հանգուցեալ Գաբրիէլ սրբազանի, կամ ճեմարանի հայկաբանութեան (?) ուսուցիչ պ. Պալեանցի մօտ՝ հաւատացէք հազար անգամ գեղեցիկ կը լինէր, և Վենետիկի կամ Վիէննայի Մխիթարեան հայրերն էլ՝ որ այդքան հետաքրքրվում են մեր Էջմիածնով ու ճեմարանով՝ գուցէ կարողանային մի բան հասկանալ:—

Արդեօք հանգուցեալ Հայրապետն էլ չը կարդա՞ց այդ «տեղեկագիրը» և չը յիշեց ճեմարանի նախկին հայկաբաններին՝ որոց ժամանակ աշակերտների գրաբառ արձակ կամ ոտանաւոր գրութիւնները «Արարատի» մէջ տպվելով ամենքին զարմանք էին պատճառում...

Եթէ պ. Արշակ Նահապետեանցը ինքն շարադրած լինէր այդ «տեղեկագիրը» էլի ոչինչ. բայց ինչ կը լինի նորա արժէքը եթէ այդ շարադրութիւնը ուրիշի գրչից դուրս եկած լինի...: Որքան ես ճանաչում եմ պ. Արշակ Նահապետեանցին՝ համարձակվում եմ հրապարակով ասել, որ նա ամենևին շնորհք չունի երկու տող գրաբառ գրել, կամ հասկանալ. անշուշտ այդ «տեղեկագիրը» շարադրել են կամ Կիւրեղ վարդապետը կամ մի ուրիշը, և լաւ օյին են խաղացել 5000-նոց պրօֆէսորի գլխին, որը առանց հասկանալու ստորագրել և իր անունով հրատարակել է տուել: Փառք և պատիւ ս. Էջմիածնի միաբանութեանը և Գէորգեան ճեմարանին, որ ունեն այդպիսի հմուտ հայ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

—

Կ. Պօլիս, 30 յունվարի

Տղայութեան օրերէ մինչև հասնինք գերեզմանին եզերքը չենք կրկներ ամեն օր ամեն եղանակի վրա «Այս աշխարհիս մէջ մարդ պարտի մի քիչ փիլիսոփայ ըլլալ որպէս զի փաքր ինչ հանգիստ ապրի:»—Եւ սակայն գործնական կենաց մէջ միթէ ամեն օր ալ հերքում չենք տար այս պատուիրանին որ կարծես իմաստութեան դրոշմ կը կրէ: Թո՛ղ սրտերնիս ծանրաբեռն ըլլայ ամեն տեսակ վշտերու ներքև, թո՛ղ կեանքը օր աւուր հայթայթէ մեզ նոր նոր դառնութիւններ, միթէ ամեն գիշեր անձկանօք չենք սպասեր աղւոր առաւօտի մը պայծառ ճառագայթներուն որ գան փարատեն սրտի մութը: Անձկակարօտ ենք անուշակ ձայնի մը որ լռեցնէ հոգւոյ թախծութեան թելերը: Մոռացութիւն կը տենչայ ամեն վշտահար սիրտ, և մոռացութիւնը թո՛ղ գայ ուսկից որ կուզէ: Այս խոհերն զմեզ կը պաշարէին երբ անցեալ գիշեր «Վերտիի» սրահին մէջ կը տեսնէինք որ զուարթ կը սուրային կը սլանային գրկախառն հոյլք գեղեցկուհեաց, հոյլք երիտասարդաց: Քանիներ անոնցմէ որ դեռ երէկ կընկերանային եղբօր մը, քրոջ մը դագաղին, կը թռչէին այս գիշեր «վալսի» փոչիներուն մէջ: Քանիներ տեսանք օր մը անմխիթար սրտամթախիծ, հաւանիք որ այս ծիծաղկոտ դէմքերն անոնցն են: Այլ ի՞նչ մեղադրենք. ո՛վ կրնայ մեղադրել բնութեան դէմ: Պէտք է ապրել: Ամեն սիրտ ժպիտի կարօտ է. ամեն դէմք ծիծաղ կը փնտռէ: Ցող ու արև տունկին, խենդ ու հրճուանք մարդուն: Եւ պարտ է ընդարձակ այն արուեստահանդէսը, ուր ամեն զուարճութիւն, ուր ամեն դրօսանք ունի իր օթևանը: Թողունք ուրեմն վերացականներուն կանչել կռնչել կենաց պահանջներուն դէմ: Աշխարհս է ինչպէս է և ոչ ինչպէս մենք կուզենք, ու մենք պտոյտ ըննք յունուարի 20 գիշերն «Վերտի»-ի սրահին մէջ: Բայց ինչ պիտի ըսեն մեզ գուռ դրօսասէրներն երբ տեսնեն թէ նոյն իսկ պարահանդէսի մը նկարագրին կը շաղախենք ազգային գաղափարի մը հետ: Այլ մենք ենք միթէ մեղաւորը եթէ յունուար 20-ի պարահանդէսը հրճուանք կը պատճառէր երիտասարդ սրտերու, հրճուանք հայ ոգիներու: Տես այդ սրահը ուր հազարք կը պարեն. տես այդ օթեակներն ուր հայ գեղեցկութիւնը, հայ տաղանդը, հայ հարստութիւնը կը տիրապետեն, ամենքն ալ հայ են: Խղճուր կը տըքնիս կրօնք մը կարդալ անոնց դէմքին վրայ: Հա՞յ եկեղեցւոյ զաւակ են, Հռովմա՞յ թէ այլում, հնար չէ որոշել: Ամենէն մաքուր, ամենէն նուրբ, ամենէն անուշ հայերէն շեշտերն են որ կը թռչտին: Ատեն մը, երբ մենք տղայ էինք, գերեզմանատանց մէջ կը միանային Լուսաւորչի եկեղեցւոյ, Հռովմայ եկեղեցւոյ հայերը, այժմ պարահանդէսի սրահներն են որ կը հանդիսանան միութեան վայր: Ո՞վ երբեք պիտի կարենայ մեկնել ազգերու կենաց այս հակադրութիւնները: Եւ այս աւուր հանդէսն իսկ միթէ տարօրինակ հակադրութիւն մը չէ՞: Հռովմէական հայ գեղեցիկ սեռն է, լուսաւորչական հայ գեղեցիկ սեռն է որ ձեռք ձեռքի տուած կը գործեն: Գեղեցիկ սեռը, որ քան զմեզ շատ աւելի յարեալ է կրօնական գաղափարաց, գլուխ կը խոնարհեցնէ ազգութեան գաղափարին առաջ: Նա է որ կըմբռնէ թէ՝ աւելի օգտակար է անշուշտ աշխատել ազատաց սիրտերը կրթելու քան կրուել, ժամանակ կորսնցնել ի սէր «հոգւոյն սրբոյ բղխման»:

Այս պարահանդէսը կը տրուէր յօգուտ երեք հայ դպրոցներու: Մին այս դպրոցներէն էր Բերայի Համազգեայ ընկերութեան հռովմէական հայ աղջկանց դպրոցը: Այդ դպրոցը կոչումն ունի աւելի ևս զարգացնել հռովմէական հայ կանանց վիճակը, աւելի ևս բարեփոխել նոցա գաղափարները: Աչխատենք որ այս պատասխանը դիւրաւ տանի: Միւս վարժարանն էր Օրթագեղի, անխուսափելի Օրթագեղի, Հռիփսիմեանց վարժարանը: Աղջկանց այս վարժարանը կրնանք նկատել իբր մին Պօլսոյ հայոց ամենէն լաւագոյն, ամենէն օգտակար գործերէն: Օրթագեղի աղջիկը արդէն աղւոր է, սիրուն է, և բարեկրթութիւնը իր ընտանեաց մէջ աւանդական: Վարժարանի խնամակալ տիկինները այդ աղջկանց ուսում սորվեցնելով հանդերձ անոնց սրտին մէջ կը ցանեն ամեն ազնիւ զգացմանց սերմերը: Նկատողութեան կէտ մը: Մինչ նոյն Օրթագեղի մէջ հռովմէական հայոց և մեր մանչերու վարժարանները առանձին առանձին են, անդին երկու եկեղեցիներու պատկանող հայ աղջիկները կը կրթուին մի և նոյն դպրոցի մէջ: Հռիփսիմեանց վարժարանի խնամակալութիւնը իր մէջ ունի հռովմէական հայ տիկիններ: Ո՞ւր գացեր կրօնական ապատամսութիւնը իրեն ապաստան գտեր է: Աղջկանց այս երկու վարժարաններուն միացած էր Օրթագեղի հռովմէական հայոց մանչերու վարժարանը: Այդ վարժարանին պարտական ենք բազմաթիւ ընտիր հայ երիտասարդներ:

Այս պարահանդէսը ցոյց կուտար թէ Պօլսոյ հայոց մէջ բաւական յառաջադիմութիւն ըրած է ազգայնութեան գաղափարը: Այն հռովմէական հայը որ կուտար ոսկի, գիտեր թէ՝ տարր մի մասը պիտի յատկանար լուսաւորչական հայուն համար: Լուսաւորչական հայն ալ գիտէր թէ՝ իր տուած ոսկւոյն մեծ մասը պիտի յատկանար հռովմէական հայոց: Եւ սակայն կուտային մտածելով թէ՝ ամենքն ալ հայ են:

Անոնք որ Պօլիս կը կազմակերպեն պարահանդէս մը, անոնք միայն կրնան գիտնալ թէ՝ ինչ դժար ձեռնարկ է այդ: Պօլսոյ հայու մը համար ազգային գործոց մէջ աշխատութեան ամենէն դժնդակը հաւանօրէն պարահանդէսի մը մասնաժողովոյ գործօն անդամ ըլլալն է:—Ահա մի քանի չարաթ է պ. Յարութիւն Նորատունկեանի գրասենեակները փոխուած են կարծես ազգային ժողովատեղւոյ մը: Պ. Յ. Նորատունկեան գանձապետ պարահանդէսին, գլուխ է կանգնած գործոյն յաջողութեան, այն բոլոր յամառութեամբը զոր Նորատունկեան մը միշտ ունի աւելի կամ նուազ քանակութեամբ, և զոր պ. Նորատունկեան Յարութիւն գագաթնակէտն հասուցած է:—Կը տեսնես Նորատունկեան խանի առաջ արտասովոր երթևեկ մը: Կարծես մեղուներ են աշխատոյք չընչմամբ կելլեն կը մտնեն փեթակին մէջ: Ամենքը քրտնաթոր. ամենքը կերթան կուգան, կը վազեն կը վազվռտեն: Ոմանք իրական ծառայութիւններ կը մատուցանեն, ոմանք ալ կառքի ճանճին դերը կը կատարեն: Պ. Յ. Նորատունկեանի դէմքը ամեն օր ջերմաչափն է գործին յաջողութեանը կամ անյաջողութեանը: Մասնաժողովոյ նախագահն է պ. Սագզեան, մի նշանաւոր տաղանդ: Այս ձեռնարկի յաջողութեան համար իր անուան փայլը տալով հանդերձ կը մատուցանէ նաև իրական ծառայութիւններ:—Պ. Տիգրան Եուսուֆեան, նախկին նախագահ մեր ազգային վարչութեան, քարտուղար է մասնաժողովոյ:—Պարահանդէսի մը կարգադրութեան մէջ քարտուղարի պաշտօնը ամենածանր պաշտօն մ՚է, պէտք է վերջին աստիճան նրբամտութիւն: Ոմանք դիտողութիւն ըրին թէ՝ հայոց ազգային վարչութեան նախագահ մը պէտք չէր ընդունել մասնաժողովոյ մը քարտուղարի պաշտօնը:—Սակայն պ. Տիգ. Եուսուֆեանի կարծեօք բաւական է որ պաշտօն մը ազգին իրական օգուտ ընձեռէ, այդ պաշտօնը միշտ բարձր է:—Պ. Ան. Օգոստինեան, զոր

կարան ինչպէս պ. Նահապետեանցն է: Եթէ պատուելի Մխիթարեանց հանդէսի «Արարատ», ամսագիրը և պրօֆեսօրի տեղեկագիրը, անշուշտ պիտի զարմանան թէ ինչպէս պ. Նահապետեանցը տիրապետել է հայոց լեզուին, որ մինչև անգամ մրցում է մեր թարգմանիչների հետ և անպատճառ նրան 10 հազար րուբլ նշանակելով կը հրաւիրեն ս. Ղազարի վանքը և կը նշանակեն հայոց լեզուի մասնագէտ:

Թէ Կ. Պօլսի և թէ Ռուսաստանի հայկարաններ ուշադրութիւնը հրաւիրում եմ այդ տեղեկագրի վրա: Իմ նպատակից և կարողութիւնից բարձր է ճեմարանի ներքին կազմակերպութեան վրա կարծիք յայտնել կամ դատողութիւններ անել, այլ իմ, կարծում եմ և ամենքի, ցանկութիւնն է որ այդ ճեմարանում առաջին տեղը բռնէ հայոց լեզուն, մանաւանդ գրաբարը, որը ամենակարևորն է այդտեղի աշակերտներին, իբրև ապագայ հոգևորականների: Բայց եթէ տեսուչը այդքան անծանօթ է հայոց լեզուին, ինչ պիտի լինեն նորա աշակերտները:

Վ. Գ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 7 փետրվարի

Խորին արհամարհանքով կարդալով «Մեղուի» № 11-ի ֆէլիետօնը և զգուելով այն անմաքուր ակնարկներից, որը արել է «Մեղուի» պ. ֆէլիետօնիստը մեր ամենքից յարգված վիպասանի և բանաստեղծի, պ. Րաֆֆիի վերաբերութեամբ, անձամբ էլ պ. Րաֆֆիի հետ ծանօթ լինելու պատիւը չունենալով, որպէս զի ներկայանալով նորան կարողանայի հաւատալ յարգանքս,—խնդրում եմ, պ. խմբագիր, բարեհաճէք այս երկտողս զետեղել «Մշակի» մօտակայ համարներից մէկի մէջ և հաւատացնել պ. Րաֆֆիին, որ նա իր անխոնջ աշխատութիւններով, իր գեղեցիկ վէպերով այնքան յարգված է ազգի մեծամասնութիւնից, որ «Մեղուի» գրուածները նորա դէմ կարող են միայն զզուանք ազդել ոչ թէ միայն այդ լրագրի հակառակորդների վրա, այլ և նորա կուսակիցների վրա:

«Մեղուն» միշտ և ամեն ժամանակ յարձակվել է Ախալքալաքի նամակագրերի վրա, գուցէ այն պատճառով որ անցեալ տարի Ախալքալաքում ստացվում էր մօտ 40 հատ «Մշակ», իսկ «Մեղու» և ո չ մի հ ա տ: Բայց դա ինձ չէ արգելում յայտնելու որ ես ես ախալքալաքեցի եմ և անշուշտ այս համարձակութեանս վարձը պ. ֆէլիետօնիստը անվճար չի թողնի և իր սրտի աւելուածքից մի մաս ես ինձ համար կը հանէ, թէև ձեզ, պ. խմբագիր, լաւ յայտնի է, որ Ախալքալաքից ձեզ գրած նամակի հեղինակը ես չեմ, և նրա ով լինելը ես չը գիտեմ: Բայց և այնպէս որովհետև «Մեղուի» աչքում միայն համալսարանականները արժէք ունեն, նոցա դիպլօմները, և ոչ խօսքը և գործը, որովհետև համալսարանական չեմ, ոչ էլ միջնակարգ ուսումնարանում եմ սովորել, այլ միայն ինքնակրթութեան անոնցան ուսումնարանում եմ սովորել, և ինչպէս յայտնի է ով որ համալսարանական դիպլօմ չունի, չէ կարող ունենալ հասկացողութիւն անազնիւը ազնիւից, անարժանը արժանաւորից որոշելու, այնու ամենայնիւ համարձակվում եմ պ. ֆէլիետօնիստին մի նկատողութիւն անել, այն է որ պարոնը շատ է սխալվում իր հաշուի մէջ պարոն Րաֆֆիի վրա այդպէս անարդար կերպով յարձակվելով. նա նորա պաշտողների թիւը ոչ թէ կը պակասեցնի, այլ միայն կաւելացնի:

Յարութիւն Յարութիւնեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեզ գրում են Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ: «Այս տեղի հայ ուսանողները մի քանի տարի առաջ յանձնել են մի յայտնի գումար, որ հաւաքված էր յօգուտ չքաւոր հայ ուսանողների, մի հարուստ հայի: Այժմ, քանի ժամանակ է որ կամենում են յետ ստանալ այդ գումարը, բայց չեն կարողանում: Պարոնը, որին յանձնված է գումարը, յետ չէ տալիս, այլ և այլ չնչին պատճառներ բերելով և գործը քաշքշելով»:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ մեզ գրում են և հետևեալը: «Շուտով լինելու է այստեղ հայ և վրացի ուսանողների օգտին հայերէն և վրացերէն միացրած ներկայացում: Շատ ուրախ ենք, որ այժմեան հայ և վրացի ուսանողները առաւել միմեանց սիրում, համակրում ու յարգում են, քան առաջ»: Քիչ չը նպաստեց վրաց և հայոց ուսանողութեան մէջ երկպառակութեան պահպանելուն Թիֆլիսի և Քութայիսի վրաց մամուլը, որ իր շրջանում հետևում է նոյն երկպառակութիւն սերմանող ուղղութեանը, որին հետևում է «Մեղուն» հայոց մամուլի մէջ:

—

Կենդանիների հովանաւորութեան ԹԻՖԼԻՍԻ ընկերութեան կանանց բաժինը ունենալու է 12-ին փետրվարի իր նիստը Գիւղատնտեսական ընկերութեան բնակարանում: Նիստին կարող են ներկայ գտնվել և հիւրերը: Նիստի պարապմանց առարկաներն են նախագահուհու ընտրութիւնը, ընկերութեան մանկական գրադարանի հիմնարկութեան հարցը և այլն: Նիստը բացվելու է ժամը 1-ին կէսօրից յետոյ:

—

ԼԵՆԿՕՐԱՆԻՑ, պ. Նիկողայոս Մկրտչեան Նազարբէգեանից ստացանք 10 րուբլ յօգուտ Կ. Պօլսի Միացեալ ընկերութեանը, որ պարոնը խոստացել է ամեն տարի ուղարկել մեր խմբագրութեանը, խնդրելով որ մենք հասցնենք ուր հարկն է:

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք «Ծաղկունք» փոքրիկ գրքոյկը ստորագրված Ա. Մ. Ե. Պ. տառերով: Գրքոյկը բաղկացած է մի քանի թարգմանական բանաստեղծութիւններից և մի արձակ կտորից: Տպված է Թիֆլիսում, Յովհաննէս Մարտիրոսեանցի տպարանում: Գինը 25 կօպէկ է:

—

ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ մեզ գրում են: «Յունվար ամսի 30-ին Ալէքսանդրեան և Ղաֆավեան փողոցներում հրդեհ պատահեցաւ: Այրվեցան 20 մինչև 25 կրպակներ իրանց ապրանքներով: Այդ կրպակներից մէկը միայն ապահոված էր. մնացածների տէրերը մնացին հացի կարօտ: Չը նայելով որ մեր քաղաքային վարչութեան մատեանում մեծ գումարներ են գրված ծախսի բաժնում հրաշէջ մեքենաների համար, բայց հրդեհի ժամանակ ուպրավան չը կարողացաւ մի կացին անգամ բերել: Քաղաքագլուխը և գաւառապետը ներկայ էին հրդեհին. առաջինը աղաչելով, իսկ երկրորդը ծեծելով ստիպում էին ժողովրդին կրակը հանգցնելու»:

—

Նոյն տեղից մեզ գրում են: «Ախալցխայի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, որի վերանորոգութիւնը ժողովրդին նստեց 6,000 րուբլուց աւելի, այժմ շնորհիւ սրբազան Սագինեանցի անհոգութեան փակվել է և երկու ամսից աւելի է արդէն որ փակված է մնում: Նոյն վիճակին ենթարկվեցաւ և Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին: Ինչպէս երևում է շուտով Ախալցխայի բոլոր հայ եկեղեցիները կը փակվեն, հոգևոր վարչութեան անհոգութեան պատճառով»:

—

«Карсъ» լրագիրը մի քանի տողեր է նուիրում ա ն դ ր կ ո վ կ ա ս ե ա ն տ ր ա ն զ ի տ ի հարցին Կարսի նահանգի շահերի տեսակէտից: Լրագրի կարծիքով անդրկովկասեան տրանզիտի ոչնչացնելը, անկասկած, այն անմիջական և հաւանակ[…] հետևանքը կունենայ, որ շատ կը զօրեղա[…] տրանզիտային շարժումը տրանզիտային հին նապարհի վրա, որ գտնվում է հարևան Թիւրք[…] նահանգում: Այդ ճանապարհը սկսվում է Տրա[…] զօնից և ձգվում է Էրզրումի միջով, Հասան[…] լա, Կէպրիքէօյ գիւղի մօտ գտնված կամուրջ[…] Ալաշկերտի հովիտը Պարսկաստանում: Եթէ Անդրկովկասեան տրանզիտը ոչնչանայ և ա[…] տրական շարժումը այդ ճանապարհի վրա գ[…] ղանայ, այն ժամանակ շատ կը կենդանա[…] Թիւրքաց ցամաքի մեր հարևան չերտը, […] կանցնի տրանզիտային ճանապարհը. ապա, […] կասկած, կը զարգանայ այստեղ կօնտրաբան[…] որի դէմ ստիպված կը լինենք պաշտպանողա[…] կրկնապատիկ միջոցներ գործ դնել սահման[…] պահապան զօրքի կազմակերպութիւնը լաւա[…] լով, սահմանական պահապան զօրքի թիւը […] լացնելով և այլն: Բայց դրանից հեշտ կարե[…] նախատեսել, որ տրանզիտային շարժումը […] ղանալով, երևի, կը սկսվի քիւրդերի և ղարա[…] փախների զբօսասէր կեանքը, որոնք ապրու[…] Կարսի շրջանում և հարևան Թիւրքաց նահան[…] այնպէս որ աւազակութիւնները և կողոպուտ[…] ը սաստիկ կը շատանան սահմանի վրա և […] անգամ կարող են մի քանի մեծ և շատ […] գաւոր աւազակային խմբեր կազմակերպվել, […] և անդադար կանցնեն սահմանը և կաշկա[…] ծածկվել երբեմն մեզ մօտ, և երբեմն Թիւրք[…] յում: Հետևաբար, անդրկովկասեան տրան[…] անմիջական հետևանքները կը լինեն՝ Թիւ[…] սահմանի վրա կօնտրաբանդային առևտրի […] ղանալը, աւազակութիւնների, կողոպուտնե[…] սպանութիւնների և այլ յանցանքների շատա[…] և հետևաբար, տեղական վարչութեան, դատար[…] և ազգաբնակութեան նոր հոգսեր կը պատ[…] ռեն: Այդ պատճառով, մեզ մնում է ցան[…] ասում է լրագիրը, մեր սեփական շահերը […] առաջ ունենալով, պահպանել և մինչև ան[…] խրախուսել անդրկովկասեան տրանզիտը, […] ոչ թէ ոչնչացնել նրան:

—

ՎԵՐԻՆ-ԱԳՈՒԼԻՍԻՑ մեզ գրում են հետևեա[լը]: «Քանի ուշ չէ, Ս. Քրիստափոր եկեղեցու […] փոխանի ուշադրութիւնը դարձնում ենք […] դաց ուսումնարանին կից եկեղեցապատկան […] րակ շինութեան վրա, որ սպառնում է փուլ[…] և եթէ փլչի, իր աւերակների տակ կարող է […] ղել մի ամբողջ խումբ աշակերտուհիների»:

—

կընանք անուանել հանդիսին «ճաշակի տնօրէնը»: Կարծես Շառլ Պլանի աշակերտն է: Պ. Օգոստինոսեան ոչ միայն չը խորշիր ծանր աշխատութիւններէ, այլ և գաղտնիք մը ունի մասնաժողովոյ ամենէն տաք աշխատութեանց միջոցին անոնց զուարթ սիրտն ըլլալ:—Պ. Յովսէփ Եուսուֆեան, լռիկ գործունէութեան մի զարմանալի տիպ: Մի և նոյն ատեն մէջ յաջողութեամբ կը հանի մի քանի տեսակ գործոց, ամենքն ալ ազգային, ունենալով միանգամայն անձնական բազմաթիւ զբաղումներ:—Պ. Լութֆեան որ ոչինչ չը խնայեր ինքն ալ օգտակար ըլլալու գործին յաջողութեան:—Պ. Զարեհ Շիշմանեան, ազգային պարահանդէսի մը միշտ պահապան հրեշտակը: Կատարելապէս գիտէ, և ոչ ոք անոր չափ գիտէ պարահանդէսի մը յաջողութեան ամեն գաղտնիքները: Անխոնջ բնաւորութեամբ ի գործ կը դնէ ամեն կարելի, և քիչ մ'ալ ուրիշներուն համար անկարելի սեպուած, միջոցները:—Ասոնք են ահա պարահանդէսի մասնաժողովոյ սպայակոյտի անդամները: Ասոնց հետ միասին կաշխատէին խումբ մը բերացի և օրթագեղցի երիտասարդներ: Իսկ ինչպէս նկարագրել գեղեցիկ սեռի անձայն, արդիւնաւոր աշխատութիւնները: Բնածին տուրք մը ունին խնայելու առանց բան մը պակաս ընելու: Մի գիշեր մանաւանդ չէի կարող զարմանքս զսպել երբ կը տեսնէի Օրթագեղ փոքր սեղանի մը շուրջ վարդածղի օրիորդներ որք կը պատրաստէին իրենց փափուկ ու գիրկ մատերովն հանդիսին այն ամեն զարդերն, որք միայն համբուրելի մատերէ կրնան ստեղծուիլ: Այդ տեսակ տեսակ զարդերը օտարին չինել տալու համար հարկ էր ափով ոսկի տալ:

Այս աշխատողներուն իբր ամպ հովանի հարկաւոր էր բարձր անուան մը շուքը: Այդ շուքն էր ժողովրդական լուսաւորութեան նախարարի անուանը: Մասնաւոր բաւա իր պաշտօնավարութիւնը ընծայած էր այս հանդէսի յաջողութեան:

Յունուար 20-ի գիշերը ձմրան այն գիշերներէն մին էր ուր ջինջ երկինք մը, պլպլուն աստղեր կը հրապուրեն երիտասարդը թափառել փողոցները: Բերայի մեծ փողոցը արտաքոյ կարգի կենդանութիւն կայ: Ամեն թաղի հայեր հոն խռկած են իրենց ներկայացուցիչները: Քուրոն, Սրօնէք նեղ կուգան: Ամբողջ «Վերտի» լուսաւոր բոցաւառ քած է: Ժամը 10 կանցնի, այժմ կենդանութիւնը Վերտիի սրահին մէջն է: Ի՜նչ ուրախութիւն չէինք զգար երբ կը տեսնէինք եւրոպացիները, յոյները, մանաւանդ յոյները, որք կը զարմանային հայկական ճաշակի վրայ: Միթէ ճաշակն ալ ազգի մը զարգացման յատկանիշներէն մին չէ՞:—Երբ ներս պիտի մտնես հանդիսավայրի սրահէն, դեռ դախթը, աչքիդ կը զարնէ առաջին անգամ խումբ մը բերացի և օրթագեղցի երիտասարդներ, ամենքն ալ chic, և որոց ամենէն մեծը դեռ չէ լրացուցած քսան և մէկ տարին: Իրաւ այս երիտասարդները զաւակներ են այն ծնողաց որք չ ա ր ը խ ո վ Պօլիս եկած են: Եւ սակայն այդ ծնողաց որդին այժմ տեղի չը տար ամենէն աւելի բարեկիրթ Ֆրանսացիին: Այդ երիտասարդները կը կազմեն պարահանդէսի բարեկարգութեան ոստիկանութիւնը: Իսկ դժբաղդ անոնք են որոց պաշտօնն է սեղանին գլուխը հսկել մուտքերուն և տոմսակաց: Ասոնց հրամանատար էր պ. Սօսին որ խստութեան գիտէր միացնել քաղաքավարութիւն: Դեռ երկու օր առաջ տեսած էի զինքն անհանգիստ և այժմ նստած էր վաճառատ տեղ մը, ուր կը փըչէր սրամիտ ցուրտ մը դրան մէջէն: Որչափ ալ չախորժէի իր այս վիճակէն բայց և այնպէս չը խորշեցայ երկու կատակ խօսք ընել «Էհ, Էհ, կըսէի, արդեօք «Մեղու»-դ քեզ անաթէմայ չը պիտի կարդայ երբ լսէ թէ կը մասնակցիս այնպիսի գործի մը, յորում մենք ու հռովմէական հայր եղբայրները իրարու ձեռք կը կարկառենք:» Եւ պ. Սօսին ժպտելով կը պատասխանէր, [illegible] ինչ լաւ կընէիր փոխանակ կատակ ընելու կարենայիր մեզի քիչ մը օգտակար ըլլալ:»

Ժամը $11^1/_2$ է, դեգերինք օթեակներու առաջը: Ներս կը մանէ լուսաւորութեան նախարարը: Կը դիմաւորեն զնա Սագզեան, Եուսուֆեան, Նուրեան և կառաջնորդեն իր օթեակը: Տարօրինակ չէր տեսնել բաշայի դէմքի վրայ զարմացման նշաններ, առաջին անգամն էր որ պարահանդէս մը կը տեսնէր: Նրաժշտութիւնը կը հնչեցնէ Օսմանեան համեղիէ «մարշ»-ը, գործ հայ երաժշտի:—Պահ մը վերջ բզզիւն մը կընթանայ. կուգայ ներս կը մըտնէ Աբրահամ բաշա, իրեն հետ ունենալով Սիմօն պէյ Մագսուտ և Եուսուֆեան:—Աբրահամ բաշա կը խօսի ամենամաքուր հայերէն, ինչպէս աւանդութիւն է խօսել իր տան մէջ: Աբրահամ բաշայի տան մէջ ներելի չէ օտար լեզու գործածել:— Բայց որչափ ալ յարգելի ըլլան բաշաները չեն կրնար փոխանակուիլ սիրուն կնոջ մը ժպիտին հետ: Սահենք հարևանցիկ մը հայուհիներու առաջէն: Ահա տիկին Կչ. կարծես կենդանի պատկերն է Տիւմայի Ռէճենային: Նոյն հասակ, նոյն նայուածք:—Մի քանի օթեակ անդին է տիկին Սգ. իր ոսկի մազերովը, նուրբ մորթովն, անոյշ գոյնովը, մին է այն տիպերէն զոր նկարեց Վաթօ:—Տիկին Զր. Հմ., ոյր քաղցր սիրուն երեսը կը ցոլացնէ բարձր դաստիարակութիւն ստացած ոգի մը: Տիկին Յ. Էս. հայկական վեհ, համեստ, գեղեցիկ տիպ մը: Տիկին Վր. Եր. համակրելի և ազնուական կերպարանք:—

Սակայն ամեն պատկերահան իր ֆօրնարինան ունի, ամեն նկարագրութիւն ընող իրաւունք ունի հանդիսի մը թագուհին ընտրել: Օթեակի մը մէջ, մի քիչ խորը, նստած է հրապուրիչ եղանակաւ, [illegible]

պուածը չէ ստեղծած, այլ կարծես նախախնա[…] թիւնը գուրգուրացեր է վրան և մտածեր է […] ինչ աչքեր դնէ, ինչ գոյն տայ: Եւ այդ քաղց[…] ժպիտը որ կը ցոլացնէ սրտի ազնուութեան, մեղութեան, երիտասարդութեան գանձերը: […] աչքերն հոգւոյ հայելիներն են, ժպիտն է […] թարգմանը: Այդ ժպիտը որ սառէպ զմեզ երա[…] կը թողու այժմ երաժշտութենէ և լուս[…] րութիւններէ շրջապատեալ բանաստեղծական[…] բազոյն բացատրութիւն մը ունի: Ի զուր կը տածես, տխրութեան թէ զուարթութեան է ն[…] նակ: Եւ կարելի պիտի ըլլա՞յ երբեք մոռնալ […] վայրկեանը երբ տեսանք դշխոյն հանդիսի ն[…] մտնէր հանդիսավայրն, թեթև սահելով զերթ Աստղիկն յԱստն դրախտին: Այդ շրջազգես[…] իր սպիտակամիման գոյնովն ու փայլովը մինչ[…] աչօւմ կը պատճառէր, իր Ֆրու—Ֆրուն սրտի[…] կաղդէր: Եւ որչափ դիւթիչ է այն կարմրուկ […] տակն ուսերուն վրայ: Աղջկան մը համար […] տակը ապաստարան մ'է գորովանաց, խանդ[…] դատանաց: Անոր մէջ պատսպարուած կուզէ […] տին մէջ տաքուկ պահել ու անթափանցելի […] գանձերն սիրոյ, գթութեան, փափկութեան[…] Բայց գուցէ աններելի համարեն մեզ այսքան […] փառէնխս այս բարձր բնազաւառն, խոնարհ[…] սրահն և մէջէն անցնելով դուրս ելլենք:—

Սրահն ալ կընծայէ մի զմայլելի տեսար[…] Երփներանգ հագուստներ. Մչեցին ու Ախենայ[…] սատանայ մը և հրեշտակ խառնամառն կը […] վին:—«Պարք զպարս մղեն»:—Կը ճեմեն բա[…] սանգծք, մատենագիրք, քաղաքագէտք: Թերթեա[…] որ կարծես մոգուշն ամպերու մէջ կը թռչի: Ն[…] րեան և բարձրատիճան թիւրքեր են որ խոր[…] խորհուրդ կը խօսին: Ջերաղ, ինքը սրահն, այ[…] [illegible]

…ենք հաղորդում են հետեւեալ տեղեկութիւնը …ժողովրդական, ինքնուս գիւղական բժշկների …մին: Գողթան գաւառի Ալլափ կոչված գիւղի …նուս բժշկները հետեւեալ կերպով են բժշկում …լագարներին: Այդ տեսակ հիւանդին բժիշկը …–3 օր շարունակ գիշեր ցերեկ պար է ածում. …է հիւանդը հրաժարվում է պար գալուց, բժիշկը …ում է ծեծել նրան, իսկ եթէ ցաւից աղաղա…ում է, անխիղճ բժիշկն ասում է թէ «սատանա…րն են փախչում հիւանդից»: Այսպէս ծեծելով …նրան է պար ածում խելագարին, որ սա անդ…յ ընկնում է: Այն ժամանակ անկողնում պառ…կեցնելով հիւանդին, յիշեալ բժիշկը հրամայում է …) օր շարունակ նրան ոչ մսեղէն, ոչ էլ իւղալի …ակուրներ չը տալ և իր աշխատանքի համար …րծ վերցնելով, խաբեբան հեռանում է:

—

Այսօր, ուրբաթ օր, ԹԻՖԼԻՍԻ դումայի մէջ …յնասորների նիստ է լինելու: Քննվելու են հե…տեւեալ հարցերը. 1) Смѣта на 1883 г., 2) До…кладъ Упр. о сплавѣ лѣса, 3) Докладъ Упр. …назначеніи разъѣздныхъ двумъ город. вра…чамъ, 4) Док. Упр. о назнач. пособія Общ. …асенія на водахъ.

—

Հինգշաբթի, փետրվարի 10-ին, քննվեցաւ ԹԻՖ…ԼԻՍԻ Դատաստանական Պալատում երեւանեան …աշտարար դատաւոր պ. Շօնի դանգատը «Մշա…կի» խմբագիր, Գրիգոր Արծրունու դէմ, «Մշակի» …նցեալ տարվայ համարներից մինի մէջ տպված, …ևանից գրված թղթակցութեան պատճառով, …ի մէջ ասվում էր թէ Շօն, որպէս հաշտարար …ատաւոր չատ դանդաղ է կատարում իր գործերը, …ա ուշ է կայացնում իր վճիռները և որպէս …պացոյց բերվում էին թղթակցութեան մէջ մի …անի օրինակներ: Գործի քննութեան ժամանակ «Մշակի» խմբագիրը ներկայացրեց մի քանի գրա…ր ապացոյցներ: Պրօկուրօրի օգնական, պ. Բի…ով, պահանջում էր որ Գր. Արծրունի պատժվի …ենթարկվի 100 րուբլ տուգանքի, կամ եթէ …նկարող է վճարել այդ գումարը, ենթարկվի 7 …ւայ կալանաւորութեանը: «Մշակի» խմբագիրը …ենքն էր պաշտպանում իրան: Նա իր պաշտպա…նութեան մէջ յայտնեց այն միտքը որ եթէ այդ …տեսակ յօդուածների համար, որոնք գրվում են …մեն լրագիրներում, թէ այս ինչ պաշտօնեան …անդաղ է վճռում գործերը, ուշացնում է վճիռ…ների կայացնելը, խմբագիրները միշտ ենթարկ…են դատաստանի,—այն ժամանակ խմբագիրները …րկված կը լինեն աւելի քիչ ժամանակ անց…կացնել խմբագրատանը, քան թէ մեղադրվածների նստարանի վրա: Պալատը խորհրդակցելուց յետոյ կայացրեց հետեւեալ վճիռը. դատապարտել «Մշակի» խմբագիր, Գրիգոր Արծրունուն 25 րուբլ տուգանքի, կամ եթէ անկարող յայտնվի վճարել այդ գումարը, կալանաւորել 5 օրով:

—

Հանգուցեալ ապօլիտարնակ Յարութիւն Մինասեան Շահնազարեանցի թաղման առիթով, որը կատարվեցաւ Թիֆլիսում անցեալ յունվար ամսի 23-ին, Թիֆլիսում գտնվող նորա մօտ ազգականները վճռեցին փոխանակ սովորական ճաշկերոյթին, նուիրել 200 րուբլ այլ և այլ բարեգործական ընկերութիւններին, այն է՝ 100 րուբլ հայոց Բարեգործական ընկերութեան, 50 րուբլի Վանի կենտրօնական վարժարանին և 50 րուբլ Զրկինենց եկեղեցու Մանկական պարտիզին: Յիշեալ հիմնարկութիւնները կարող են ստանալ որոշած գումարները դիմելով Թիֆլիս, Գրիբօեդովսկի փողոց, տուն Մունթօեվ, բնակարան Արասխանեանցի:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Լիոնէվիլեան քաղաքային վարչութիւնը 100 ֆրանկ նշանակեց Գամբէտտայի արձանը կանգնեցնելու համար Կահօրում: Բացի դրանից, որոշված է Գամբէտտայի և Շանզիի անուններով անուանել երկու փողոցները այդ քաղաքում:

—Արեւելեան Ռումէլիայի և Թիւրքիայի յարաբերութիւնները կրկին լարված են: Բ. Դուռը մերժեց ռումէլիական կառավարութեան խնդիրքը պակասեցնել հարկի չափը, որ հասնում է մինչև 140,000 ֆունտ ստէրլինգի, և պարտաւորեցրեց Ալէքօ-փաշային ուղարկել ամբողջ գումարը եւրօպական վարչական յանձնաժողովին: Թիւրքաց կառավարութիւնը այլ կերպ չէր էլ կարող վարվել, որովհետև հարկի ամբողջ գումարը կատարելապէս գիջէլ էր եւրօպական պարտատէրերին, և չատ հաւանական է, որ Ռումէլիան այժմ կը դիմի եւրօպական պետութիւններին, իսկ Անգլիան կառաջարկէ իր ծառայութիւնները որպէս միջնորդ:

—«Moniteur Egyptien» լրագրում երկու հրովարտակ է հրատարակված: Առաջինում ասված է, որ Կօլվին նշանակվում է կառավարութեան ֆինանսական խորհրդական, չը յիշելով նրա լիազօրութիւնների մասին: Երկրորդում ասված է, որ Արգուրահման-Ռուշդի նշանակվում է նախագահ, իսկ Յակոբ-Արթին փոխ-նախագահ վարձատրող յանձնաժողովի:

—«Temps» լրագրին Աթէնքից հեռագրում են, որ այս օրերս, պատգամաւորների ժողովի նստի ժամանակ, տեղեկութիւն ստացվեցաւ, թէ Կումունդուրոս յուսահատ դրութեան մէջ է գտնվում: Պատգամաւորների ժողովի նիստը անյապաղ փակվեցաւ որպէս սրտմտութեան նշան:

—Վիէննայից «Standard» լրագրին հաղորդում են, որ սուլթանը խնդրեց խեդիվին հաղորդել նրան իր կարծիքը լօրդ Գրէնվիլի հրատարակած յայտագրի վերաբերութեամբ: Հետեւապէս Բ. Դրան պատասխանը կը յետաձգվի, մինչև որ կը ստացվի Կ. Պօլսում խէդիվի պատասխանը:

—Բերլինի «Tagblatt» լրագրին Լօնդօնից հեռագրում են, որ Նիւ-Եօրկում մի կօնֆերենցիա կազմվեցաւ, որ հրաւիրել էին Գարուման, Մօստ և այլ նիհիլիստները: Այդ կօնֆէրէնցիայում վճռվեցաւ, որ Գարուման և Մօստ պէտք է Անգլիա ուղևորվեն:

—Լրագիրները հաղորդում են, որ ներկայ տարվայ փետրվարի 1-ից Նիւ-Եօրկում կը հրատարակվի առաջին լրագիրը չինարէն լեզուով, «Չինական Ամերիկացի» անունով:

—Փարիզից հեռագրում են փետրվարի 2-ին: Ֆրէյսինէ, որ մի քանի օր Գրէվիի հետ չէր տեսնվել, այսօր խօսակցում էր նրա հետ: Գրէվին ցանկութիւն յայտնեց խօսել նրա հետ գործերի դրութեան մասին: Նրան Գրէվին ոչինչ առաջարկութիւններ չարեց, այդ պատճառով ոչ ընդունել և ոչ մերժել կարող էր նրանց: Ֆրէյսինէն բաւականացաւ նրանով, որ հաղորդեց հանրապետութեան նախագահին իր տպաւորութիւնները և դիտողութիւնները: Երեկ, Գրէվի խոկոյն խորհուրդ կը կազմի ազգային երկու ժողովների նախագահների հետ: Այժմեան մինիստրութիւնը, չը նայելով իր հրաժարականի վրա, մի փոքր ժամանակ համաձայն է գործերը կառավարել: Գրէվի այսօր առաւօտ ընդունեց առեւտրական դասի և արդիւնագործների կողմից եկած պատգամաւորներին, որոնք նրան խնդրագիրներ յանձնեցին, որոնց մէջ Ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահի ուշադրութիւնն են դարձնում առեւտրի և արդիւնահանութեան կրիտիկական դրութեան վրա, մինիստրութեան յաճախակի փոփոխութիւնների պատճառով: Գրէվին պատասխանեց, որ ինքն աւելի քան մի ուրիշը սրտին է առնում նրանց խնդիրքը և ձգտում է բարձրացնել առեւտուրը և արդիւնաբերութիւնը:

—«Times» լրագրի խօսքերով, անգլիական Թագուհու գահական ճառի մէջ յայտնված է, որ կառավարութիւնը կաշխատի պաշտպանել Եգիպտոսում կարգը և հանգստութիւնը, կը տայ ինքնավարութիւն միջազգային պարտաւորութիւնները և Եւրօպայի օրինական իրաւունքները պահպանելու պայմանով: Նա յոյս ունի, որ պետութիւնները համակրութիւն կը յայտնեն: Կառավարութիւնը համաձայնութիւն կը կայացնի սուլթանի հետ Եգիպտոսի ապագայի վերաբերութեամբ:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 9 փետրվարի: Երէկ Թագաւոր կայսրը և կայսրուհին նախաճաշեցին Մեծ Իշխան Ալէքսանդրա Իօսիֆօվնայի մօտ, նախաճաշիկից յետոյ այցելեցին ծովային ուսումնարանը, իսկ երեկոյեան ներկայ էին Մեծ Իշխան Վլադիմիր Ալէքսանդրօվիչի տուած պարահանդիսին:

ՍԱՊՕԺՍԿ, 9 փետրվարի: Նահանգական վարչութեան որոշման համեմատ քննութիւն է սկսված բանկի նախկին դիրեկտոր Նովօզերժկին և նրա օգնական Արգամասցեվի ապօրինի գործողութիւնների մասին:

ՀՌՈՄ, 9 փետրվարի: Իտալական դեսպանը Կ. Պօլսի մէջ պահանջեց որ Տրիպօլիսի մէջ իտալական հիւպատոսի վրա յարձակվողներին պատժելու դատ, իտալիային անյապաղ հրապարակական բաւականութիւն տուվի:

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ, 9 փետրվարի: Պօրտօ-Ֆրանկօ ոչնչացնելու վերաբերութեամբ Դունայի մասնաժողովի բողոքին Ռումինիան պատասխան է պատրաստում, որ ապացուցանում է, թէ պօրտօ-ֆրանկօի պահպանելը նրա շահերին չէ համապատասխանում:

ՓԱՐԻԶ, 9 փետրվարի: Նոր մինիստրութեան կազմակերպութիւնը հետեւեալն է, Ֆերրի՝ մինիստր-նախագահ, Շալմէլ-Լակուր լուսաւորութեան, Վալդեկ-Ռուսսօ արտաքին գործերի, Մարտէն-Ֆէյիէ ներքին գործերի, Տիբօդէն արդարութեան, սենատօր Բրէն պատերազմական, Տարիֆ ծովային, Բէյնալ ֆինանսների, Բագիլ հասարակական աշխատանքների, Դը-Շադի առեւտրական և Կօշըրի երկրագործութեան:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

…յ խմբագիրներ, չէք հաւատար: Հոն են Թեր…մանը—Էֆքեարի խմբագրութեան գլխաւոր ան…ձինները պ. Ճիվելէկ, պ. Ագամեան: Երիտասարդ, …ուխ, ընտիր հագուած, ոչինչ պակաս, ձեռնոց, …կնոց ամեն ինչ կատարեալ է: Կը ճեմեն, կը …արեն, օթեակները կայցելեն: Ականաւոր ան…ձինք զիրենք կը պատեն, իրենք կընկերանան տի…կիններու, վերջապէս ընկերական մարդ են: Այս …անգիսին մեզ պատճառած ուրախութիւններէ մին …լ այս էր, հաստատել թէ ներկայանալի, կանո…նաւոր խմբագիրներ ալ ունինք: Ուրեմն աշխարհես …այ ոչինչ անկարելի է: Մինչ մենք ասոնցմով …պատուղինք սրահը, անդին օթեակներն կը …կսին թափուր մնալ:—Պարը աւելի ոգեւորված …—Պատուհանները ճեղքերէ կը նշմարուին ա…ռաւօտեան նախարշալ լուսոյ նշոյլները: Դուրսը …լույն մելամաղձիկ ձայնիւն այն խեղճերուն …որք պէտք է մթնշաղին սկսին աշխատել ու տըք…նիլ:—Աստ զբօսանք ու հրճուանք, անդ վաստակ …տառապանք: Բայց կուգայ առաւօտն, և պա…րողն ալ պիտի երթայ գտնել իր հոգերն, իր թը…րութիւններն, և ո՛վ գիտէ թէ չը պիտի նա…անձի մանրավաճառին կենացն:—Շուտ, չատ …ուտ, եկու առաւօտը: Մէն այն առաւօտներէն …ր ոչ անձրեւ կայ, ոչ ձիւն, ոչ արեւ: Դը…սլով, դուրս ելլենք: Մնաս բարով՝ խենդ և …որ. երթանք փնտռել, գրկել տխուր իրականու…թիւն: Հարկ է երթալ:

«Զի՛ վաղորդայն է տխուր կայթառօնից հըր…ճուական»:

Հրճուակ թէ տխրական, այս է մեր բաժինը, …ակատագիրն է անողոքելի: Մենք ալ մոռնանք …ճուական կայթառօնը և մտնենք տխուր նիւ…թերու որք գան խռնին մեր մտաց առջեւ:

—

Տխուր նիւթերու առաջինն է պ. Խիէքճեանի …ճակը:—Խեղճ Խիէքճեան, զոհ հիւանդութեան մահիճն է, վիճակը կը ծանրանայ օրէցօր: Այս տարաբաղդ վիճակին մէջ բարեկամներն են իրեն նեցուկն ու մխիթարանք: Այն ինչ կիմացուի պ. Խիէքճեանի դրութիւնը համակրական ցոյցերն կըսկսին:—Բերայի Թատ. խորհուրդը տեղափոխել կուտայ զնա մի լուսաւոր և լաւ սենեակի մէջ: Պատրիարք սրբազանը օգնութեան կը հասնի իր աղքատիկ քսակին ներածին չափ:—Պ. Կիւմիւշկէրտան իր վրայ կառնու բժշկայ և դեղերու ծախքը: Ուսումնական խորհրդոյ անդամք, որոց քսակը արդէն պարպառ չէ, օգնութեան կը հասնին իրենց տարաբաղդ պաշտօնակցին: Օրթագեղի Դպրոցասէր-տիկնաց ընկերութիւնը բաւական գումար մը նուէր կը խրկէ: Պ. Գրասէր Աստանոր կը նուիրէ իր նոր տեսրին հասոյթը, լսելեան: Այսպէսով պօլսեցի ազնիւ բարեկամաց շնորհիւ պ. Խիէքճեան իր վշտաց մէջ սփոփանք կը գտնէ: Իրաւ է որ այս նուէրներն և ուրիշներ մեծ մասամբ ծածուկ եղան և մենք չէինք ուզեր գրել, բայց հարկ էր գրել, զի առջի նամակու բացատրած էինք տխուր վիճակը: Կը գրենք ասոնք յուսալով որ պ. Խիէքճեանի Ռուսիոյ բարեկամները չը պիտի մոռնան զինքն: Երբ այսպիսի ծանր պարագայի մը մէջ չը կատարեն իրենց խոստումները երբ պիտի կատարեն:

—

Բայց պ. Խիէքճեանի ցաւոց անկողնէն աւելի տխուր տպաւորութիւն կընէ ամենուս վրայ ուրիշներու բարոյական հիւանդութիւնները: Մեր ազգային գործոց հրապարակը լի է այսօր Այվազեան անուամբ: Եթէ Այվազեան անունը չանմահացաւ այժմ, չը կրնար այլ երբեք անմահանալ: Բայց կան անմահութիւններ որք աւելի վատթար են քան յաւիտենական մոռացութիւններն:—Պ. Գէորգ Այվազեան «Մամուլ»-ի խմբագիրը տակաւին բանտն է: Ամբաստանութեանց ատեանը որոշեր է թէ այդ խմբագիրը եղեռնագործ նկատուելով պէտք է եղեռնադատ ատեանին առջև դատապարտի: Եթէ օրէնքի տրամադրութիւնը ի գործ դնեն պ. Գէորգ Այվազեան կը դատապարտուի մշտնջենաւոր աքսորանաց բերդի մը մէջ:—Տաճիկները չատ կուզեն ամեն խստութիւն ի գործ դնել այս անգամ, որպէս զի ամենուն խրատ մը ըլլայ: Պատրիարք սրբազանի միջնորդութիւնը օգուտ մը չունեցաւ: Դուռնէն պատասխանեցին թէ՝ երբ սրբազանի միջնորդութեան գիրը հասաւ դատական ատեանը ժամ մը առաջ իր վճիռը տուած էր: Իրաւ է որ պ. Գ. Այվազեան «Մասիս»-ին նամակ մը գրելով կուզէր արդարացնել ինքզինքն թէ մասնութիւն չէր ըրած, բայց «Մասիս» յայտարարեց թէ՝ իր տուած տեղեկութիւնները ճիշդ են և պաշտօնական աղբիւրէ առնուած: «Մասիս»-ի բառերը սաստիկ են: Մեր «Կովկաս»-ի Պօլսոյ թղթակիցը գրած է թէ՝ Գէորգ Այվազեան ձերբակալուեր է իւր մասնակից կարծւոյ յեղափոխութեան: Սխալ, չատ սխալ: Ուրիշ նամակով մը պատմեցինք թէ ինչու համար հրատարակեց այդ տոմսակը: Նոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն մեր առջի բառերը: Թերթը հրատարակելու միջոցին այս տոմսակին ալ կուտան որ տպուի: Հոն երիտասարդ մը կը գտնուի և կըսէ թէ՝ այդպիսի հրատարակութիւն մը վտանգաւոր է: Բայց վարդապետ մը կայ հոն, նա կըսէ թէ այժմ այդպիսի բաներու ուշադրութիւն ընող չը կայ: Իսկ խմբագիրն կըսէ թէ՝ «Դուք գիտէք որ իմ խելքս ասանկ բաներու չը հասնիր. կայնեցէք դուրս ելլեմ, թէ որ մէկը տեսնեմ, ձեռագիր մը առնեմ, ան կը տպենք:» Քիչ մը վերջը կուգայ, բայց պարապ, ոչ ոք բան մը տուած է, թերթին մէկ կողը բաց չը ձգելու համար կը հրատարակեն այդ տոմսակը:—

Գալով պ. Գէորգի հարազատին պ. Աբր. Այվազեանի, բաւական ատեն է որ այս հերոսին վրայ բան մը չենք գրած: Մենք ալ չփոթած ենք թէ ինչ գրենք: Վոսփորէն ի Կովկաս, Կովկասէն յԱրարատ ամեն հայ եղբայր եղած են: Ա՛հ, եթէ չըլլար Աբրահամ Այվազեան, հայոց անունը անբիծ պիտի մնար: Բայց ինչ ընենք, եղածը եղած է: Շիտակը խօսելով այս ընդհանրական tolle-էն առաջ մենք կը վարանէինք գրել, չատ դժուար կը գտնէինք ջնջել իրաւն յանիրաւէն: Էհ, վասն զի մի անձ այժմ ամենէն արհամարհեալ է, մի՞թէ այդ պատճառ մ՚է որ թեթև խղճով չարժենք, հարուած մ՚ալ մենք տանք, ըսելով թէ՝ վիրաւորեալի մը համար հարուած մը աւել, հարուած մը պակաս ինչ փոյթ: Հարուածներ կան որ միայն վատերը կրնան տալ: Անցեալները մի քանի բարեկամներ, որոց բարեկամական զգացմանց վրայ տարակոյս չունիմ մեզ գտնելով կըսէին «չըլլես խնդութիւն ընես և Այվազեանի նկատմամբ նպաստաւոր բառ մը գրես»—

—Ինչու, կը հարցնէի:

—Վասն զի հասարակաց կարծիքը հակառակ է Այվազեանի և ով որ անոր նպաստաւոր խօսք մը ընէ, անպատւութիւն կը գտնէ:

—Գիտցէք թէ համոզուած ըլլամ որ Այվազեան արդարանալի կէտեր ունի, պէտք է որ այդ կէտերուն վրայ ալ չը խօսիմ:

—Այո, պէտք է միայն աննպաստ կէտերը գրես:—

Այսպիսի սկզբունք մենք չէինք կրնար ընդունել: Կարծեմ թէ ինչ որ համոզուած ենք նոյնը պէտք է գրենք, զէշ թէ աղէկ:

Հայկակ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

"ՎԱՐԺԱՐԱՆ„ մանկավարժական ամսագրի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ, ցաւօք սրտի յայտնելով իր տաղանդաւոր աշխատակից՝ մանկավարժ ԱՌԱՔԵԼ ԲԱՀԱԹՐԵԱՆԻ անակնկալ մահը, որ տեղի է ունեցել խարկով քաղաքում, ամսիս 5-ին, խոնարհաբար խնդրում է նորա բարեկամներին և ծանօթներին յարգել հանգուցեալի յիշատակը, ներկայ գտնվելով նորա ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԻՆ, որ կատարվելու է առաջիկայ ԿԻՐԱԿԻ, փետրվարի 13-ին, առաւօտեան 11 ժամին ՄՈՂՆՈՒ Ս. Գէորգ եկեղեցում:

1—2

ԵՐԿԱԹԷ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

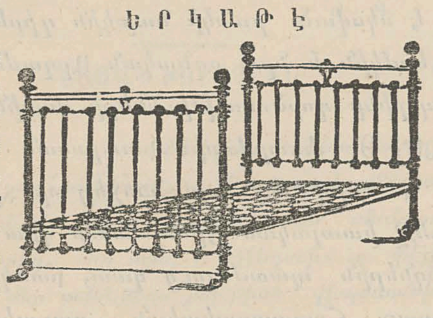

ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ

Մի հոգու համար 8 րուբլուց, երկու հոգու համար 14 ր., մահիճներ ծովային խոտով լցված 6—9 ր. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԻՋ: Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄԱՆՆԵՐ, դանակներ պատառաքաղներով, երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, կոզպէքներ, Թիեր, տղամարդկերանց և կանանց ԹԱՄԲԵՐ, մատուցարաններ, ԿԼԷՕՆԿԱ, րէվօլվերներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ալբօմներ, կօնֆեկտներ, ԹԷՅ 1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էժան քան Թէ ուրիշ տեղ:

30—100

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ ԹԷՅԻ ԳՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՓՈՔՐԱՑՈՒՄՆ

(MAISON DE CONFIANCE) ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԷԱ № № 156, 157, 158, 159 և 160.

Համեմատեցէք Թէյ

1 ր. 10 կ. Թէյի	հետ ամեն տեղ	1 ր. 30 կ.
1 „ 20 „	. . . .	1 „ 60 „
1 „ 40 „	. . . .	1 „ 90 „
1 „ 60 „	. . . .	2 „ 20 „
1 „ 80 „	. . . .	2 „ 50 „
ամենալաւը 2 ր.	. . . . .	3 „ — —

Մի և նոյն տեղը գործակալութիւն վաճառման շօկօլադի և կակաօ-Ֆրայ էսսենցիայի, Պալմերի բիսկվիտների, Բալլի կօնֆեկտների, Շեֆիլդի դանակների, Տուրների գրիչների, Դաուի հրացանների, Վեկլիի րէվօլվերների, Բայնսբիի Թամբերի, Մեկլինի ամաններ, կօլմանի կրախմալ և մանանեխ, Ճվարցի ալբօմներ և այլն և այլն:

63—100

В ъ Редакціи газеты

«МШАКЪ»

Продается

БРОШЮРА

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ."

Д. Григорія АРЦРУНИ.

Брошюра напечатана въ Москвѣ.

Цѣна 25 коп.

ՐԱՖՖԻ

ԽԱՄՍԱՅԻ

ՄԷԼԻՔՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԳԻՆՆ Է 1 Ր. 50 Կ.

Գիրքը բաղկացած է 467 երեսներից

Թիֆլիսում վաճառվում է՝

„Մշակի" խմբագրատանը.—„Կենտրոնական գրավաճառանոցում" Միրիմանօվի տանը № № 3 և 4. Պ. Զաքարիայ Գրիգորեանցի „Կովկասեան գրավաճառանոցում".—Պ. Էնֆիաճեանցի ծխախոտի խանութում.—Պ. Շահինեանցի ծխախոտի խանութում:

Օտարաքաղաքացիք կարող են գնել կամ յիշեալ տեղերը, կամ ուղղակի հեղինակին հետևեալ հասցեով:

ТИФЛИСЪ. Редакція „Мшакъ".

РАФФИ.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԿԱԹԷ ԹԵԼԻՑ խողանակներ (ՇԶԷՕՏԿԱՆԵՐ) արծաթաջրած և վկայականով, ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ, որոնցով կարելի է գրել ամենակոշտ Թղթի վրա, գեղեցիկ ԹԷՅԱՄԱՆՆԵՐ մի ֆունտ լաւ ԹԷՅԻ հետ 1 ր. 65 կ.: Ծախվում են Անգլիական խանութի մէջ: Նոյն տեղը 500 տեսակ գրիչներ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՁԵՌԱԳՐԻ համար և շատ ուրիշ ապրանքներ ծախվում են ԿԻՍԱԳՆՈՎ:

5—10

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(ԿՈՒԿԻԱ, ՍԻՄԷՕՆՕՎՍԿԻ ՓՈՂՈՑ, Տ. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆԻ):

Հիւանդները ընդունվում են ամեն օր:

Առաւօտեան՝ 9—10½ ժ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—վիրաբուժութեան և վեներական հ. և ՐՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—կանանց, երեխայոց և ներքին հ. 10½—12 ժ. ՇԱՀԱԶԻԶԵԱՆՑ—ներքին հ. 12—1 ժ. աչքացաւի ԼԱՐԻՕՆՕՎ—ամեն օր, բացի չորեքշաբթի և կիրակի և ՐԷՅԽ—չորեքշաբթի և կիրակի:

Երեկոյեան՝ 5—7 ժ. ՈՒՇԱԿՕՎ—երեխայոց և կոկորդի հ. երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ: Ջղային և հոգեկան հ. և էլեկտրա-բուժութեան ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆՑ—ամեն օր և, երբ խորհրդակից նոյն հիւանդութեանց համար, Ա. ԲԱԲԱՅԵԱՆ—երեքշաբթի և շաբաթ: Ընդհանուր բժշկական խորհուրդ (կօնսուլտացիա)—երեքշաբթի և շաբաթ 7—8 ժամը երեկոյեան: Գիշերօթիկ հիւանդներ: Վարձ՝ խորհուրդ երթևեկներին—50 կոպ. կօնսուլտացիան— 3 ռուբ. չքաւորները—անվարձ:

Հիւանդանոցի կառավարիչ ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ բնակվում է նոյն հիւանդանոցում:

Շուտով կը բացվի հիւանդանոցումը և Ջրաբուժական բաժանումն, որին կը ձեռնարկի բժիշկ Տելեաֆուս:

(չոր. ուրբ.)

ԳԱԼԵՐԷԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ, ԴՎՈՐՑՈՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ

ՊԱՀԵՍՏ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ

№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ ֆա[brikayi] ՄԷԲԷԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵՋՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների հա[mar] և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ Թուղթ, Բէլգիայի ԱՊԱԿ[I]ՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ քար, Թ[ՈՒ]ՋԵԱՑ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալով, ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

Մի ԳԵՐՄԱՆՈՒՀԻ օրիորդ, ՎԻԷՆՆԱՅԻՑ եկած, միջին հասակի, կը կամենար ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀՈՒ կամ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒՀՈՒ պաշտօն ունենալ Թիֆլիսի մի լաւ ընտանիքում: Կարող է և ԴԱՒԱՌՆԵՐԸ գնալ:

Հասցէն „ՄՇԱԿԻ" խմբագրատանը:

5—10

Դր. Ա. ԱՐԱՍԽԱՆԵԱՆՑ

ԵՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ կը լինի Ջիգայ ՇԱԲԱԹ ՕՐ, 12-ին փետրվարի, ՐՈՒՆՈՒ Թատրոնի դահլիճում:

Սկիզբը երեկոյեան ժամի 8-ին:

ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ ստացվում են Թատրոնի սայում:

ՍՏԱՄՈՔՍԱՅԻՆ ՑԱՒԵՐԸ

ՊԷՊՍԻՆԵԱՆ ԳԻՆԻ „ԲՈՒԴՕ"

Այդ գինին շատ դուրեկան համ ունի, 25 տարի շարունակ գործ է ա[ծ]վում հետևեալ դիպվածներում. ԱԽՈՐԺԱԿԻ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԵԱՆ, ՍՏԱՄՈՔՍԱ[Յ]ԻՆ ՑԱՒԵՐԻ և առհասարակ ԱՆԿԱՆՈՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԵԱՆ ժամանակ:

Պէպսին „Բուդօ" ճանաչված է փարիզի բժշկական Ակադեմիայից և արժ[ա]նացաւ առաջին մեդալների ՓԱՐԻԶԻ աշխարահանդիսում 1867 Թ. ՎԻԷՆՆԱ[Յ]ՈՒՄ 1873 Թ. ՖԻԼԱԴԵԼՖԻԱՅԻ 1876 Թ. և ՓԱՐԻԶԻ 1878 Թ.:

Paris: Hottot—Boudault, 7, Avenue Victoria.

Գլխաւոր պահեստը ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ Բարձրագոյն հաստատված կովկասեան [ըն]կերութեան դեղատան ապրանքների վաճառման:

Դէպօ Շահ-Պարոնեանցի, Գրիմեակի և այլ դեղատներում:

ՎԻԷՆՆԱՅՈՒՄ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է

L'ORIENTAL

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԹԵՐԹԸ, ԱՄԻՍԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ:

„Ժուրնալ դ'Օրիան" դադարեցրած Թերթի տեղ է հրատարակվում այդ նո[ր] Թերթը: „L'Oriental" Թերթի տարեկան գինը 8 րուբլ է, կէս տարվանը 4 րուբլ:

Գրվել կարելի է „ՄՇԱԿԻ" խմբագրութեան մէջ, կամ ուղղակի վիէննայում [հետև]յալ հետևեալ հասցէով. Vienne (Autriche) M. F. Salles I. Neuer M[arkt]

ՊԷՊԻՆՕՎԻ գրասենեակում ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ գալլերէում, մեծ քանակութեամբ [ստաց]ված են ԱՆԳԼԻԱՅԻՑ ԱՐՕՐՆԵՐ հօվարդի գործարանից. գինը 52 րուբլ է:

3—

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿԻՑ

ՀԱՅՐԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՁԵՌՆԱՐԿ ՀԱՅ ՏՂԱՅՈՑ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՀԱՄԱՐ

Ձեռնարկիս մէջ պարունակվում է 1. ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, 2. ԿՈՎԿԱՍԻ ԱՇԽ[Ա]ՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, 3. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, 4. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐ[ՈՒ]ԹԻՒՆ, ուր գլխաւորապէս խօսվում է հայոց վրա:

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ պատրաստել են Մաուշին և Կրիւկօվ Ս. Պետերբուրգի [հ]մուտ նկարիչները:

ԳԻՆՆ Է 60 ԿՈՊԷԿ:

Աւետիք Տէր-Յակոբեանց

3—5